

Handläggare
Linda Granvik

Datum
2016-01-20

Diarienummer
2015-1030

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 27 januari

Verksamhetsuppföljning 2015

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att fastställa verksamhetsuppföljning 2015 enligt **bilaga 1**

Sammanfattning

Nämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Det gör nämnden genom tillståndsgivning, tillsyn och förrättningar. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar. Målet är ett tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart.

Nämnden har inte fattat beslut i det planerade antalet förrättningsärenden vilket påverkar inriktningsmål 2, 4 och 25. Nämnden har tagit fram en strategi för att korta väntetider hos lantmäterimyndigheten och bedömer att målen kommer att uppnås 2016.

Nämnden har inte levererat all tillsyn inom miljöskydd vilket påverkar inriktningsmål 3. Inom miljö- och klimatområdet har nämnden under året arbetat med förorenade områden genom att uppmärksamma gamla lertäkter som potentiella förorenade områden. Nämnden har också fört dialog med Generalläkaren om PFAS i Uppsalas grundvatten.

Nämndens uppdrag om förorenade områden leds av stadsbyggnadsförvaltningen. Uppdraget är inte genomfört men genomförandet pågår och förväntas slutföras under 2016. Nämnden har påbörjat uppdraget om jämställdhetsintegrering och genomförandet fortsätter 2016.

Anna Axelsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1. Verksamhetsuppföljning 2015

Datum	Diarienummer
2016-01-20	2015-1030

Verksamhetsuppföljning 2015

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

att fastställa verksamhetsuppföljning 2015 enligt **bilaga 1**

Bengt Fladvad
ordförande

Anna Axelsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1. Verksamhetsuppföljning 2015

Kopia

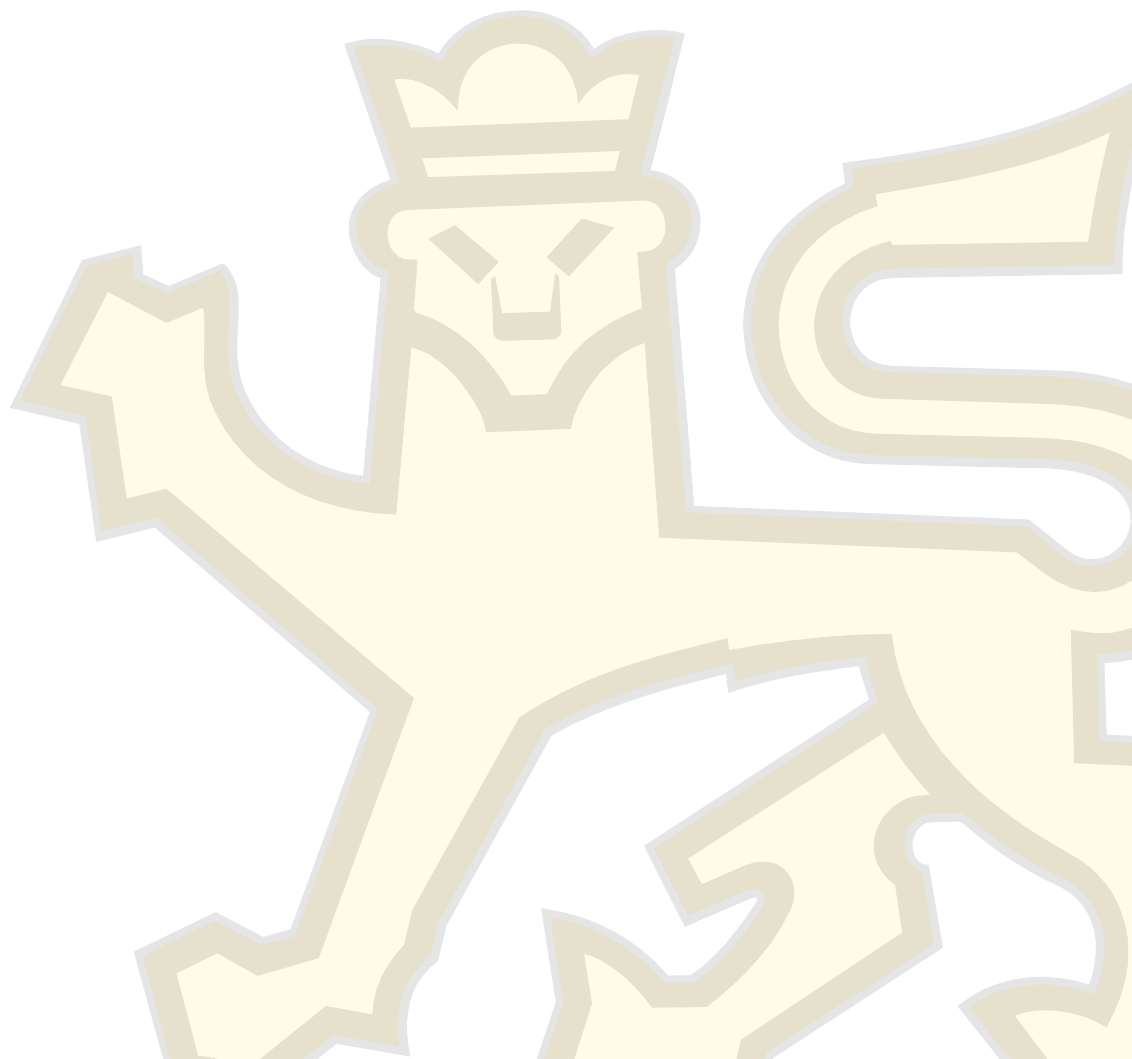
Uppsala kommun, kommunledningskontoret

Verksamhets- uppföljning 2015

För Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Beslutad vid miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde 27 januari 2016.

Inledning

Nämndens ansvarsområden

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, livsmedelslagen, alkohollagen, lotterilagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel samt för den kommunala lantmäterimyndigheten.

Syfte med nämndens verksamhetsuppföljning

Resultatet av uppföljningsarbetet är en viktig del av nämndens underlag för lärande och beslut. Uppföljningen blickar bakåt för att analysera vad som har blivit gjort och blickar framåt för att bedöma vad som återstår att göra. Uppföljningen strävar efter att visa i vilken utsträckning

- medborgarna i Uppsala kommun är nöjda med de förutsättningar och den service som erbjuds inom nämndens ansvarsområden,
- nämnden följer de krav som staten och kommunfullmäktige ställer på nämnden,
- nämnden följer verksamhetsplanen och vilka resultat som de valda strategierna leder till, samt
- effektiviteten och kvaliteten på det arbete som utförs kan förbättras.

Nämndens uppföljning

Nämnden följer upp sin verksamhet genom uppföljning av inriktningsmål, uppföljning av IVE-uppdrag, uppföljning av KF/KS uppdrag samt nämndens bidrag till årsredovisning.

Inriktningsmål

Inriktningsmål	Uppföljning	Beskrivning
1. Uppsalas grönområden håller hög kvalitet och finns nära Uppsalaborna.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämnden har genomfört tillsyn och prövning vid de kommunala naturreservaten enligt plan.
2. Uppsala kommun möjliggör för ett ökat utbud av bostäder.	Nämndens del av målet är inte uppnått	Lantmäterimyndigheten avslutade 336 förrättningar jämfört med planerade 450. MHN har tagit <i>strategi för kortare väntetider</i> .
3. I Uppsala är förutsättningarna goda för att leva miljö- och klimatvänligt.	Nämndens del av målet är inte uppnått	Inom miljömålsområdet <i>giffri miljö</i> , har nämnden uppmärksammat lertäkter som potentiella förorenade områden, vilket gjort att kommunen har gjort utredningar av gamla lertäkter där det nu ligger lekplatser och förskolor. Inom miljömålsområdet <i>grundvatten av god kvalitet</i> har kommunen har fört dialog med Försvarsmakten om PFAS i Uppsalas grundvatten. Nämnden har ändå inte fullt ut genomfört sitt tillsyns- och informationsuppdrag.
4. Uppsala har väl fungerande kommunikationer och infrastruktur.	Nämndens del av målet är inte uppnått	Lantmäterimyndigheten avslutade 336 förrättningar jämfört med planerade 450. MHN har tagit <i>strategi för kortare väntetider</i> .
5. Uppsala kommun ska vara en av landets bästa landsbygdskommuner.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämndens tjänster och tillsyn når alla i kommunen, till samma kostnad, oberoende av kundens geografi. Tillsynen av enskilda avlopp följer planering.
6. Alla barn och unga garanteras en trygg och kunskapsorienterad skolmiljö.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämnden har genomfört tillsyn i skola och förskola som planerat. Tillsynen har bland annat fokuserat på giffri förskola samt städning på skolor och förskolor.
17. Kommunen underlättar för innovationer i den egna verksamheten och utgör testbädd för ny teknik, smarta tjänster och klimatsmarta innovationer.	Nämndens del av målet är uppnått	Under året har miljöförvaltningen arbetat med <i>miljöförvaltningen 2025</i> , som driver utvecklingsfrågor inom bland annat teknik. Nämnden har inlett arbete med upphandling av nytt ärendehanteringssystem som öppnar för nya samarbeten och tekniska lösningar. Nämnden har publicerat tjänsten Livsmedelskollen. Tjänsten gör det möjligt för allmänhet och företag att på ett enkelt sätt ta del av resultaten från de livsmedelskontroller som nämnden genomför. Det har gett allmänheten möjlighet att göra medvetna val samtidigt som företagen enkelt kunna visa upp sina resultat.
19. Uppsala är en öppen och solidarisk kommun avseende flyktningmottagande och särskilt avseende ensamkommande barn.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämnden har deltagit i kommunens gemensamma arbete. Nämnden har genom tillsyn säkerställt acceptabla vistelsemiljöer.
20. Uppsalas evenemang bidrar till att stärka Uppsalas attraktivitet för medborgarna och besöksnäringen.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämnden har genom tillsyn säkerställt att besökare och boende kan möta evenemangen på ett bra sätt med avseende på ansvarsfull alkoholserving, livsmedels säkerhet och ljudvolym.
22. Heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet för kommunens medarbetare.	Nämndens del av målet är uppnått	Samtliga medarbetare har heltidstjänster med möjlighet att anmäla önskemål om annan tjänstgöringsgrad.

23. Uppsala kommun erbjuder attraktiva möjligheter och villkor som står sig väl i konkurrensen, jämfört med andra arbetsgivare.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämnden har arbetat med arbetsgivarpolicyn i två projekt; attraktiv arbetsgivare; samt anvisningar för lönebildning vid miljöförvaltningen.
24. Medarbetare har förutsättningar att nå överenskommen prestation och engagera sig aktivt i verksamhetens utveckling. Utvecklingsvägar är kända och kommunicerade.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämnden följer det kommungemensamma arbetssättet med medarbetarsamtal, lönesamtal, löneboxar etc. Under året har miljöförvaltningen arbetat med <i>miljöförvaltningen 2025</i> , där alla medarbetare gemensamt driver utvecklingsfrågor.
25. God service, enkelhet och korta handläggningstider präglar kommunens kontakter med företag och medborgare.	Nämndens del av målet är inte uppnått	Nämnden har lanserat <i>livsmedelskollen</i> och deltar i <i>verksam.se</i> . Väntetider och tillgänglighet är inte på den nivå nämnden bedömer att den ska vara. Nämnden har fastställt <i>strategi för kortare väntetider</i> och förvaltningen har inlett arbetet med <i>miljöförvaltningen 2025</i> .
26. Uppsala kommun är attraktiv för nyetableringar och företag.	Nämndens del av målet är uppnått	Nämnden har nöjd-kund-index (NKI) 72 år 2015, vilket är en ökning från 68 och ett bra resultat. Det är dock lägre än NKI 75 vilket var målet.
27. Uppsala kommun ger förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen.	Nämndens del av målet är uppnått	Hälsoskyddstillsynen har genomförts enligt plan för förskola, skola och vårdboenden. Livsmedelstillsynen har genomförts enligt plan.

Uppdrag

IVE-uppdrag

Uppdrag	Uppföljning	Beskrivning
10. Att kartlägga och ta fram en handlingsplan om förorenad mark i kommunen.	Genomförandet pågår	En kommunövergripande arbetsgrupp är tillsatt och uppdraget beräknas vara genomfört till sommaren 2016. Arbetet leds av stadsbyggnadsförvaltningen.
25. Att all kommunal verksamhet ska jämställdhetsintegreras. Könsuppdelad statistik ska ligga till grund för rättvis resursfördelning.	Genomförandet pågår	Förvaltningen har tagit fram en handlingsplan för CEMR. Under nästa år kommer handlingsplanen att utvecklas för att inkludera hur förvaltningen ska kunna göra det möjligt att ta fram könsuppdelad statistik.

Övriga frågor

Jämställdhetsintegrering

- a) Vilka åtgärder har nämnden utfört under 2015 för att jämställdhetsintegrera nämndens verksamhet?

Förvaltningen har tagit fram en handlingsplan för CEMR med mål och åtgärder för förvaltningen. Två medarbetare har deltagit i en dags utbildning i CEMR.

- b) Vad ser nämnden för utvecklingsområden för att jämställdhetsintegrera nämndens verksamhet?

Förvaltningen har identifierat ett antal aktiviteter som finns med i förvaltningens handlingsplan för CEMR. Till exempel ska förvaltningen möjliggöra för både män och kvinnor som är part i ett ärende att ta del av all information i ärendet och vara delaktiga i processen. Förvaltningen ska genom att ta fram nya mallar, göra det möjligt för fler än en fastighetsägare att skriva under ansökningar. Inspektören ska aktivt uppmuntra båda fastighetsägarna att delta vid tillsyn och förrättningar. Inspektören ansvarar för att båda informeras och involveras i diskussioner ute på plats.

Utöver de aktiviteter som finns med i handlingsplanen för CEMR har nämnden en utmaning i att identifiera och möjliggöra att könsuppdelad statistik kan tas fram ur verksamhetssystemen.

Barnkonventionen

- a) Vilka åtgärder har nämnden utfört under 2015 för att omsätta barnkonventionen i praktiken?

Nämndens verksamhet svarar direkt mot fem artiklar i barnkonventionen.

Artikel 2; alla barns lika värde – genom en rättssäker tillsyn som behandlar till exempel klagomål på ett likvärdigt sätt arbetar nämnden med artikeln. Det gäller oavsett vem som klagar, klagandens ålder, bakgrund eller bostadsadress.

Artikel 3; barnets bästa ska komma i främsta rummet – nämndens tillsyn syftar till att skapa bra hälsa och levnadsmiljöer för människor. Barn är en känslig grupp och nämndens krav i tillsynen är anpassade till barns förutsättningar.

Artikel 12; barn har rätt att höras i frågor som rör barnet – nämnden uppmuntrar skolorna att ta med elevrådsrepresentanter vid tillsyn på skolorna.

Artikel 24; barnets rätt till bra hälsa – nämndens tillsyn syftar till barnets rätt till bra hälsa i offentliga miljöer.

Artikel 33; barnets rätt att skyddas mot droger – nämndens alkohol- och tobakstillsyn syftar bland annat till att barn inte ska utsättas för, eller få tillgång till, droger.

b) Vad ser nämnden för utvecklingsområden för att omsätta barnkonventionen i praktiken?

Nämnden arbetar för att öka såväl effektiviteten som räckvidden i punkterna ovan.

Kompetensförsörjning, ledarskap och medarbetarskap

I samband med årsredovisningen 2014 redovisade nämnden vilka utmaningar nämnden hade gällande kompetensförsörjning.

a) Beskriv hur nämnden arbetat för att möta dessa utmaningar och vilka effekter som hittills uppnåtts.

Nämnden bedömde 2014 kompetensförsörjning och rekrytering av ny personal som den viktigaste utmaningen. Tre målprojekt med inriktningarna attraktiv arbetsgivare, kompetensförsörjning samt lönebildning startades. Samtliga tre projekt slutfördes under 2015. Det är för tidigt att vara klar över effekterna av detta arbete, men vi ser att personalomsättningen inom lantmäterimyndigheten minskade jämfört med tidigare år.

b) Beskriv vilka faktorer som haft störst inverkan på kompetensförsörjning, medarbetarskap och ledarskap under 2015.

Under 2015 inleddes arbetet med miljöförvaltningen 2025 – Sveriges modernaste myndighet. Arbetet syftar till att samla alla medarbetares kunskaper och viljor att driva utveckling av förvaltningen som kommer till nytta för kund, i myndighetsuppdraget.

Viktiga händelser och utmaningar

a) Vilka har varit de viktigaste utmaningarna för nämnden att fokusera året som gått?

Giftfri förskola:

Nämnden kontrollerade att förskolor infört system för att arbeta med giftfri förskola. Nämnden kontrollerade även att utfasning av till exempel elektronikavfall i den pedagogiska verksamheten genomförts. Giftfri förskola är ett prioriterat område i kommunens miljö- och klimatprogram.

Städning på skolor och förskolor:

Nya allmänna råd om städning infördes av folkhälsomyndigheten 2014. Nämnden kontrollerade att råden följs. Städning är en väsentlig faktor för god inomhusmiljö och för att minska barns exponering av kemikalier.

Klimatanpassning på vårdboende:

Nämnden kontrollerade beredskapen vid värmebölja på olika typer av vårdboenden. Värmebölja har de senaste åren blivit ett alltmer uppmärksammat problem med ökad dödlighet hos svagare grupper i samhället.

Nya livsmedelsverksamheter:

Nämnden gjorde en särskild satsning på besök hos nystartade verksamheter för att säkerställa att besök sker inom rimlig tid, samt att besöken har rätt innehåll utifrån verksamhetens behov. Nämnden gjorde mer kvalitativa besök, som ger en bra start för nya verksamheter och som samtidigt säkerställer att livsmedelssäkerheten är tillräcklig. Nämnden genomförde besöken senast 2 månader efter att verksamheten startat upp.

Nya typer av livsmedelsverksamheter:

Nämnden har genomfört ett två årigt projekt med avsikt att kartlägga handel med livsmedel via internet, registrera verksamheter som inte varit registrerade samt implementera rutiner i den ordinarie tillsynen. Projektet gjordes för att få kontroll på verksamheter som handlar med livsmedel på internet, där det kan förekomma osäkra livsmedel. Idag finns ett antal verksamheter som handlar med livsmedel på internet som inte känner till att de måste vara registrerade och därmed stå under livsmedelskontroll.

Handläggningstider hos lantmäterimyndigheten:

Nämnden har under de senaste åren arbetat för att minska ärendebalansen hos lantmäterimyndigheten. Ärendebalansen har under året minskat med cirka 50 ärenden. Genom att minska ärendebalansen minskar nämnden den tid som ett ärende får vänta på att handläggning kan starta och därmed också den upplevda handläggningstiden. Nämnden tog fram och fastställde en strategi för att möta de långa handläggningstiderna hos lantmäterimyndigheten.

Förorenade områden:

Nämnden uppmärksammade lertäkter som möjliga förorenade områden. Detta ledde till att kommunen undersökte om det förekommer föroreningar på ett antal platser där det tidigare varit lertäkter och där det nu är lekplatser, förskolor och kolonilotter.

Förekomst av PFAS (poly- och perfluorerad alkylsubstanser) i grundvattnet är en av kommunens viktigaste utmaningar när det gäller miljöområdet. Nämnden förde dialog med Generalläkaren om PFAS i kommunens grundvatten. Nämnden fortsatte med källspårning under året och Brandförsvaret i Uppsala kommun gjorde en genomgång av brandförsvarets användning av brandskum vid större bränder. Under året fick kommunen en remiss (slutrapport) från Generalläkaren rörande PFAS vid Uppsala flygplats. Nämnden tog fram ett underlag till kommunstyrelsens svar på remissen.

Kemikalier:

Nämnden utförde projektinriktad tillsyn av bland annat bekämpningsmedel i detaljhandel. Tillsynen av bekämpningsmedel i detaljhandeln ledde till tre prioriterade tips till Kemikalieinspektionen (KemI). KemI har gått vidare med tillsyn gentemot de företag som säljer produkterna.

Energitillsyn:

Inom den ordinarie miljöskyddstillsynen ställde inspektörerna även frågor om energianvändning och energieffektiviserande åtgärder vid sina tillsynsbesök hos olika verksamhetsutövare och fastighetsbolag.

b) Vilka händelser har varit särskilt viktiga för nämnden under året som gått?

Nämnden lanserade tjänsten Livsmedelskollen på uppsala.se. Tjänsten gör det möjligt för allmänhet och företag att på ett enkelt sätt ta del av resultaten från de livsmedelskontroller som nämnden genomför. Det har gett allmänheten möjlighet att göra medvetna val samtidigt som företagen enkelt kan visa upp sina resultat.

Erfarenheterna från årets tillsyn och händelser (olyckor) har resulterat i att vi under 2016 kommer att utöka tillsynen inom några tillsynsområden som till exempel kylanläggningar.

Nämnden tror att regeringens förslag om förändringar kring rot-avdraget har påverkat det stora antalet ansökningar om avloppsanläggning samt installation av värmepump. Det är positivt att åtgärdstakten för bristfälliga avloppsanläggningar ökar. Det stora antalet ansökningar om avloppsanläggning har påverkat nämndens möjlighet att genomföra planerad tillsyn av strandskyddet.

Nämnden tog ett inriktningsbeslut om att ställa sig positiva till att ingå i en regional miljösamverkan. Under 2016 startar en förstudie som ska resultera i ett förslag på modell, organisation och finansiering av en regional miljösamverkan i Uppsala län. En regional miljösamverkan förväntas leda till bättre resursutnyttjande hos myndigheterna, ökad samsyn och mer likartade bedömningsgrunder, delad och höjd kompetens samt ökad kunskap hos verksamhetsutövarna och därmed en ökad konkurrenskraft hos dem.

Förvaltningen påbörjade en utredning om vad som krävs för att lantmäterimyndigheten ska kunna börja använda Lantmäteriets digitala arkivering. Övergången var planerad till 1 oktober 2015. På grund av oklarheter gällande ägandefrågan av arkiverade handlingar, säkerhet, backup och andra tekniska lösningar så kunde nämnden inte gå över till Lantmäteriets digitala arkiv.

Förvaltningen genomförde projektet Attraktiv arbetsgivare. Genom projektet har förvaltningen identifierat vilka områden som är viktiga för att förvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare. Det innehåller också aktiviteter för att förbättra vissa områden där det behövs. Förvaltningen tog också fram en kompetensförsörjningsplan. Båda projekten syftar till att behålla och kunna rekrytera duktiga medarbetare.

Nämnden införde e-tjänster för de som anmäler försäljning av tobak och folköl. E-tjänsterna gör det enklare för verksamheterna att anmäla försäljning.

c) Vilka är de viktigaste utmaningarna för nämnden att fokusera 2016?

Förerenade områden

Att fortsätta arbeta med förerenade områden är extra viktigt eftersom kommunen är i en expansiv fas och har ett behov av att exploatera före detta industrimark. Nämnden behöver fortsätta dialogen med berörda parter i arbetet med sanering och efterbehandling av förerenade områden.

Grundvatten

Arbetet med stadsutveckling och beredskap för 75 000-135 000 fler invånare till 2050 ställer höga krav på skydd för att säkra Uppsalas grundvatten. Kommunen behöver säkerställa att det finns beredskap för hot mot drickvattnet. Nämnden kommer att fortsätta att föra en dialog med Generalläkaren om PFAS i kommunens grundvatten och följa det arbete som bedrivs av olika aktörer. Nämnden kommer att fortsätta tillsynen på de verksamheter som har använt brandskum som innehåller PFAS och fortsätta att aktivt följa det som händer inom ämnesområdet PFAS. Tillsyn av dagvatten och kylanläggningar är också viktiga områden för att säkra Uppsalas grundvatten.

Nämnden kommer dessutom utveckla kontrollen av dricksvattenverksamheter. Nämnden vill säkerställa att vi har ett säkert dricksvatten såväl mikrobiologiskt som kemiskt. Det är viktigt att öka kunskapen hos verksamhetsutövarna så att de tar ansvar för att leverera ett säkert dricksvatten.

Miljö- och folkhälsomålen

Nämndens tillsynsarbete och dess effekt på miljö- och folkhälsomål behöver bli tydligare. Syftet är att tillsynen ska upplevas meningsfull av verksamhetsutövare och att krav är tydligare motiverade med effekten på människors hälsa och miljö.

Nämnden behöver undersöka om det går att identifiera skillnader i inomhusmiljön mellan olika bostadsområden och om det finns det, vad det beror på. Syftet på sikt är att effektivisera tillsynen så att behov av hälsoskyddsåtgärder kommer till stånd utan att boende måste vända sig till myndigheten och själva driva ärendet.

Arbetet med giffri förskola ska fördjupas med fler kontrollpunkter och genom att ta fram informationsmaterial till både verksamheter och invånare. Syftet är att arbetet med giffri förskola ska fortsätta vara en viktig fråga i kommunens förskolor och att ge stöd i arbetet.

Nämnden kommer inom den ordinarie miljöskyddstillsynen även att ställa frågor om energianvändning och avfallssortering. Detta betyder att alla inspektörer vid det ordinarie tillsynsbesöket även frågar och kontrollerar hur verksamhetsutövaren arbetar med energianvändning och avfallshantering.

Nämnden ska genom information och kontrollinsatser förbättra kunskapen och bidra till en säkrare hantering av livsmedel för att undvika allergiincidenser på skolor och förskolor. Nämnden ska arbeta för att involvera elever i skoltillsynen. Bland annat ska nämnden ta fram ett särskilt informationsmaterial om hälsoskydd och livsmedel i skolan som är riktat till barn och ungdomar. Syftet är att tillgose barnperspektivet och barns inflytande.

Livsmedelskontrollen ska utveckla flerårsplaneringen för varje verksamhetstyp. Förutom att innehålla antal och typ av besök, ska planerna utökas till att identifiera relevanta kontrollområden, risker och fokusområden för att möjliggöra samlad bedömning och uppföljning. Det innebär att nämnden gör det möjligt att bättre följa upp effekten av tillsyn.

Lokalförsörjning

Ansvar för hälsoskyddet i lokaler för skolor och förskolor behöver bli tydligare. Syftet är att hälsoskyddsfrågorna uppmärksammas tidigt i lokalförsörjningsprocessen och att tiden för nödvändiga åtgärder kortas ned kraftigt.

Samordnad planprocess

För att säkerställa ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar stadsutveckling behöver nämnden bli mer involverad. Kommunstyrelsen, plan- och byggnadsnämnden, gatu- och samhällsmiljönämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden behöver skapa en gemensam process som tidigt hanterar och klarar att göra avvägningar mellan olika intressen.